

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Francisci Toleti S. R. E. Cardinalis Summa Casuum
Conscientiæ, Sive De Instructione Sacerdotum Lib. VII**

Toledo, Francisco de

Coloniæ Agrippinæ

14. De ijs, quæ in isto præcepto simul prohibentur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40916

nisi coniungatur cum mortali copula, puta, fornicatione, adulterio, & alijs: vnde fit, vt inter coniuges non sit mortale, vt habet Sylu. verb. debitum. §. 6. nisi sit periculum seminis effusionis extra vas, aut foetus impediatur: tunc enim esset mortale, aliàs veniale esset, nisi ob aliquam fieret necessitatem.

Tertium est sodomia, est quidem nō um peccatum, sed obominabile, & iræ Dei nimis prouocatiuum.

Omnium tamen pessimum est bestialitas, cum copulatur cum bruto animali, nec humana nequitia vltra ferè ascendit. Sunt autem pro hoc, & pro antecedenti peccato, mortis poena in iure ciuili meritò statuta: nec enim debet viuere homo, qui cum sit homo, non viuit vt homo.

De his, quæ in isto præcepto simul prohibentur.

CAPVT XIV.

Non solum quæ dicta sunt vitia, sed alia etiam multa, peccatum faciunt mortale contra istud præceptum.

Primo quidem desiderium, & affectus deliberatus rei venereæ, & ipsius operis, quod est mortale, facit etiam mortale. Dico autè deliberatum, cum homo affectat & concupiscit ea, cum à tali possit affectu abstinere.

Secundo, oscula, tactus, amplexus ob carnalem delectationem, sunt etiam peccata mortalia, quamuis homo non intendat copulam, sed solum delectationem carnalem ex his insurgentem, vt bene docet Caiet. opusc. de delectatione mortali. Tomo, quia talis delectatio ex se ad copulam ordinatur. Licent tamen ista inter sponso, dummodò non esset periculum probabile pollutionis: tunc enim esset mortale, etiam inter coniuges.

Tertio, videre sceminas aut viros, animo concupiscendi ad copulam, etiam est mortale; tamen ad solam delectationem carnalem, quæ ex visione insurgit, solum est veniale, vt notat Caietan. loco allegato. Idemque dicendum de audita & locutione rerum venerearum, si deliberatio non transit ad res ipsas, quæ per talia verba exprimuntur: tunc enim mortale est.

Quarto, opera externa, quæ sunt ordinata, & hoc animo fa-

cta, pu-

ita, puta, ad rem veneream, sunt mortalia, vt vestire se nouis vestimentis, vt ab alijs concupiscatur, literas amatorias scribere, visitare loca talia, & reliqua huiusmodi.

Quinto, delectatio morosa etiam est peccatum mortale. In cuius gratiam aduerte, delectationem consequi in nobis ex cognitione aliqua, siue per intellectum, siue per imaginationem, siue per sensus fiat. Cum autem delectatio sequitur ex cognitione alicuius rei, & facti boni, non est mala; cum vero consequitur ex aliqua re mala, tunc potest esse mala, si sit morosa. Dicitur autem morosa, cum homo consentit delectationi illi liberè, aut cum potest prohibere, & tenetur prohibere, & non prohibet, & remouet. Cum igitur delectatio sequitur ex cognitione alicuius peccati mortalis, est mortale, si morosa sit: vt qui cogitat rem veneream, & ex tali sequitur delectatio morosa, mortaliter peccat, aut consentiendo delectationi, aut non expellendo eam, cum possit, & teneatur; idemque est de alijs peccatis.

Aduerte autem, quod non omnis delectatio est delectatio morosa, cum non prohibetur, licet possit prohiberi, sed cum non prohibetur ob ipsam delectationem, quia homo vult delectari: si enim non prohibet, ob finem bonum, vt qui causa vincendi tentationes, & pugnandi, id faceret, non peccaret, nisi subiret periculum cõsentiendi. Vt autem sit peccatum, debet homo aduerrere talem delectationem, aut debuisse aduerrere, alias non est mortale, vt dictum est de pollutione.

Nota tamen, delectationem morosam non solum esse peccatum mortale, cum confurgit ex actu mortali, sed cum etiam confurgit ex actu alias licito, sed non tunc, vt qui cogitat actum coniugalem post factum, & delectationi presentis modo consentit, mortaliter peccat, quia ille actus non est licitus, nisi cum sit.

De septimo præcepto, Quid sit furtum.

CAPVT XV.

Septimum præceptum habetur Exod. 20. *Non furaberis.* Erga quod quatuor inquirenda sunt. Primo quid sit furtum. Secundo, quot, & quæ ipsius species. Tertio, quæ, & quantum peccatum. Quarto, ad quæ teneatur, qui furatus est.